

Sosyotelizme (Phubbing) İlişkin Alanyazın Taraması*Literature Review on Phubbing***Fatma IŞIK ÇALAN¹ , Kürşat ÖĞÜLMÜŞ² ****Gönderim:** 03/07/2024**Düzeltilme:** 04/11/2024**Kabul:** 02/12/2024**ÖZET**

Gelişen teknolojinin olumsuz çıktılarından biri olan sosyotelizm (phubbing) kişinin sosyal ortamlarda karşısındaki ile iletişim kurmak yerine dikkat ve ilgisini akıllı telefona vermesidir. Gerek sosyotelist olma gerek sosyotelizme maruz kalma durumu kişilerarası iletişim ve etkileşim kalitesini düşürmektedir. Bireyin yaşamının her alanında olumsuz sonuçlara yol açan sosyotelizm (phubbing) kavramının çıktılarını analiz edebilmek ve kavrama ilişkin bakış açısı sunabilmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemiyle alan yazın taraması yapılmıştır. Türkiye literatüründe, çeşitli veri tabanlarından “sosyotelizm” ve “phubbing” anahtar kelimeleriyle yapılmış tarama sonucunda 2016-2024 yılları arasında toplam 73 makale ve lisansüstü tezine erişilmiştir. İlk olarak 2016 yılında çalışılmış olan sosyotelizm kavramına ilişkin en çok yayının 2023 yılında olduğu görülmüştür. Erişilmiş çalışmaların %62’sinin makale türünde olduğu görülürken bunu %31 oranla yüksek lisans tezleri takip etmektedir. Taranan akademik araştırmaların 58’inin nicel araştırma deseniyle yürütüldüğü ve ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Örneklem grubunun ağırlıklı olarak yetişkinler (%35) ve üniversite öğrencilerinden (%32) seçildiği görülürken en az çalışılan grup ergenlerdir. Türk literatüründe sosyotelizme ilişkin incelenen çalışmalarda altı farklı ölçme aracına erişilmiş olup en yaygın kullanılan ölçme aracının “Genel Sosyotelizm (Phubbing) Ölçeği” olduğu bulunmuştur. Çalışmaların bulgularının değerlendirilmesi sonucunda ise phubbingin kişiler arası ilişkileri olumsuz yönde etkilediği ve iletişimde samimiyeti azalttığı incelenen çalışmaların ortak bulguları arasındadır. Diğer yandan partner, ebeveyn ve yönetici sosyotelizminin çeşitli olumsuz psikososyal çıktıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma doğrultusunda elde edilmiş tüm bulgular bütünsel bir bakış açısıyla değerlendirilerek tartışılmış ve araştırmacı/uygulayıcılara çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyotelizm, phubbing, ebeveyn sosyotelizmi, yönetici sosyotelizmi, partner sosyotelizmi.

¹ Uzman Psikolojik Danışman, Kapadokya Üniversitesi, fatmaisk_18@outlook.com

² Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, k.ogulmus@kku.edu.tr

ABSTRACT

Phubbing, one of the negative outcomes of advancing technology, is the act of paying attention to a smartphone rather than communicating with the person in front of you in social settings. Both being a phubber and being subjected to phubbing decrease the quality of interpersonal communication and interaction. In order to analyze the outcomes of the concept of phubbing, which leads to negative consequences in every aspect of an individual's life, and to provide a perspective on this concept, a literature review was conducted using the document analysis method, one of the qualitative research methods. In the Turkish literature, a total of 73 articles and graduate theses were accessed through a search conducted with the keywords "sosyotelizm" and "phubbing" in various databases. It was observed that the concept of phubbing was first studied in 2016, with the highest number of publications occurring in 2023. While 62% of the accessed studies were articles, they were followed by master's theses at a rate of 31%. It was concluded that 58 of the academic studies reviewed were conducted using a quantitative research design and employed a correlational survey model. The sample group predominantly consisted of adults (35%) and university students (32%), with adolescents being the least studied group. In the Turkish literature on phubbing, six different measurement tools were accessed, with the most commonly used tool being the "General Phubbing Scale." The evaluation of the findings from these studies revealed that phubbing negatively impacts interpersonal relationships and reduces intimacy in communication. Moreover, it was concluded that partner, parent, and manager phubbing have various negative psychosocial outcomes. All findings obtained in this study were evaluated and discussed from a holistic perspective, and various recommendations were presented to researchers and practitioners.

Keywords: Phubbing, parent phubbing, manager phubbing, partner phubbing

Önerilen atıf: Işık Çalan, F., & Öğülmüş, K. (2024). Sosyotelizme (phubbing) ilişkin alanyazın taraması. *Uluslararası Psiko-Sosyal Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 73-91.

GİRİŞ

“Görünüşe göre 2007’de akıllı telefonun ortaya çıkışından bu yana yeni ve 21. yüzyıla özgü bir sorunun ortaya çıkışına tanık olduk. Dünya çok daha bağlantılı hale gelirken, insanlar daha kopuk hale geldi, konuşma sanatını ve gerçek insan etkileşimini kaybetti” (Nazir, 2017).

Teknolojinin hızlı gelişimi neticesinde dijital olarak bize birçok imkân sağlayan ve hayatımızı kolaylaştıran internet ve akıllı telefonlar, hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu durumu destekler nitelikte Türkiye İstatistik Kurumu Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması (2023) verilerine göre evden internete erişim imkânı olan hanelerin oranı 2022 verilerine göre 1,4 puan artarak %95,5’e ulaşmıştır (TÜİK, 2023). Yaygınlığı her geçen gün artan internet ve akıllı telefon kullanımı, sağladığı kolaylıkların beraberinde telefon, oyun, sosyal medya ve internet bağımlılıklarına sebep olabilmektedir (Topal vd. 2021). Tüm bunların yanında telefonun aşırı kullanımının bir diğer olumsuz sonucu ise henüz literatüre yeni girmiş olan sosyotelizm davranışıdır. Telefon bağımlılığının alt boyutu olarak da değerlendirilen sosyotelizm davranışı; oyun, sosyal medya ve internet bağımlılıklarıyla iç içe geçmiş bir kavramdır (Büyükgebiz Koca, 2019).

İlk olarak 2012 yılında Avustralya’da bir reklam ajansı toplantısında “phubbing” olarak ortaya konulan sosyotelizm kavramının birbirine benzer birkaç tanımı bulunmaktadır (Pathak, 2013). Karadağ ve diğerleri (2016) sosyotelizm kavramını, en az iki ya da daha çok kişinin aktif iletişim halindeyken, bireyin dikkatini telefona yöneltmesi ve iletişimden kopması/kaçınması şeklinde tanımlamışlardır. Bir diğer tanımına göre phubbing, bireyler arasındaki iletişim ve etkileşimin akıllı telefonlar nedeniyle kesintiye uğramasıdır (McDaniel ve Coyne, 2016). Sosyotelizm, iletişim esnasında kişinin karşısındaki yerine cep telefonu ile ilgilenmesi davranışı şeklinde de tanımlanmaktadır (Latifa, Mumtaz ve Subchi, 2019). Sosyotelizm, uzun süre akıllı telefona dikkat kesilmek ve bu sebeple etrafındakileri görmezden gelme eylemidir (Nazir ve Pişkin, 2016). Aslan ve Küçükvardar’a (2020) göre sosyotelizm, aynı bağlamdaki kişilerin karşılıklı etkileşime girmek yerine sanal ortamdaki etkileşimleri tercih etmeleridir. Tüm bu tanımlardan yola çıkarak sosyotelizm, kişilerarası iletişim sürecinde telefon kullanımı nedeniyle iletişimi etkin şekilde sürdürememe durumudur.

Sosyotelizm Türleri

Sosyotelizm bireyin toplu olarak bulunduğu ortamların hepsinde görülebilmesinin yanında temelde üçe ayrılmaktadır (Tecdelioglu, 2021);

- Partner sosyotelizmi
- Yönetici sosyotelizmi
- Ebeveyn sosyotelizmi

Partner sosyotelizmi (Partner phubbing): Romantik ilişki yaşayan çiftlerde görülen sosyotelizme partner sosyotelizmi denir. Partner sosyotelizmi, bireylerin

partneriyle geçirdiği zaman boyunca dikkatini ne ölçüde akıllı telefonuna verdiğiyle ilişkilendirilebilir (Roberts ve David, 2016). Alanyazında birkaç yıldır yapılan çalışmalar partner sosyotelizminin depresyon, ilişki doyumu ve bireysel refah ile bağlantısının olduğunu ortaya koymaktadır (Wang vd. 2017; Krasnova vd. 2016). Çiftler arasındaki sosyotelizmin nedenlerini inceleyen bir araştırmada, kaygılı bağlanmaya sahip bireylerin güvenli bağlanmaya sahip bireylere göre daha çok sosyotelist eğilimde oldukları ve romantik ilişkilerinde çatışma yaşadıkları aktarılmıştır (Roberts ve David 2016).

Yönetici sosyotelizmi (Boss phubbing): Yönetici ve çalışan ilişkisinde yaşanan sosyotelizme yönetici sosyotelizmi denir. Bu sosyotelizm türünde as konumundaki kişinin işle ilgili herhangi bir maruzatını üstüne aktarırken, yönetici pozisyonundaki bireyin konsantrasyonunu telefonuna vermesi ve assını yeterince dinlememesi söz konusudur. Bu durum as-üst ilişkisini, yöneticiye olan güveni ve çalışanın iş motivasyonunu etkilemektedir (Roberts ve David 2020). Örgütsel anlamda aidiyet duygusunu önemseyen çalışanlar, yönetici sosyotelizmini bir tehdit olarak algılayabilmekte ve bu durum çalışanın hem aidiyet duygusunu hem de benlik saygısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Yasin ve diğerleri, 2020).

Ebeveyn sosyotelizmi (Parantel phubbing): Ebeveyn sosyotelizmi, ebeveynlerin çocuklarıyla iletişim ve etkileşimlerinde cep telefonlarını kullanım sıklıklarıyla ilişkilendirilebilir (Wang ve diğerleri, 2020). Ebeveyn sosyotelizminin, çocukların birinci derece bakımını üstlenen kişinin, akıllı telefona yoğunlaşması nedeniyle çocuk ile etkili iletişim kuramaması, göz temasını kaçırmaması ve çocuğun ihtiyaçlarını görmezden gelmesi gibi çıktıları vardır (Ballı, 2020). Bu çıktılar çocuk ve ebeveyn arasındaki duygusal bağı da olumsuz etkilemektedir (Kadylak ve diğerleri, 2018). Ebeveyn çocuk ilişkisindeki kalitenin düşmesine neden olan ebeveyn phubbinginin nedenlerini araştıran bir çalışmada, sosyotelizmin nedenleri; bağımlılık, telefona sıklıkla gelen bildirimler, iş ve sosyal hayattaki stresörlerden kaçış, yalnızlık ve boşluk hissi ile açıklanmıştır (McDaniel, 2019). Ebeveynleri tarafından sosyotelizm davranışına maruz kalan çocuk ya da ergenler rol model aldıkları ebeveynlerinden sosyal öğrenme vasıtasıyla sosyotelist eğilimler gösterebilmektedir (Ballı, 2020).

Sosyotelizm ve ruh sağlığı

Sosyotelizme maruz kalan bireylerde sosyal dışlanmaya bağlı olarak yalnızlık duygusunun yaşandığı görülmüştür (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2018). Yalnızlık duygusu arttıkça da telefon bağımlılığı tetiklenmekte ve sosyotelizm artmaktadır. Örneklem grubunu psikolojik danışmanların oluşturduğu bir araştırmada, sosyotelizm düzeyi ile yalnızlığın pozitif yönlü bir ilişkiye sahip olduğu ortaya konulmuştur (Aydoğdu ve Çevik, 2020). Shahbaz ve diğerleri (2020), sosyotelizmin yaşam kalitesi ile negatif ve stresle pozitif yönlü anlamlı bir ilişkisi olduğunu aktarmışlardır. Bazı araştırmalar phubbing ve düşük benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koyarken araştırmaların bazıları da narsizim ve sosyotelizm ilişkisine vurgu yapmıştır. Ayrıca depresyon ile sosyotelizmin ilişkisini araştıran çalışmalar sosyotelist

davranış puanının arttıkça depresyon eğiliminin de arttığını ortaya koymuşlardır (Wang, 2020; Bitar ve diğerleri, 2021; Bai ve diğerleri, 2020).

Bu bilgiler ışığında bireylerin ilişkilerini ve yaşam doyumlarını etkileyen ve olumsuz psikolojik bulgulara sebep olabilen sosyotelizm (phubbing), gelişen ve hızla ilerleyen teknoloji içinde 21. yüzyılın fark edilmesi güç problemlerindendir. Bireyin yaşamının birçok alt boyutunu olumsuz yönde etkileyen sosyotelizmin bireyler üzerindeki etkisi konusunda fikir birliğine varılması ve bu doğrultuda çalışmaların yürütülmesi oldukça önemlidir. Bu bağlamda bu araştırmada, sosyotelizme (phubbing) ilişkin genel bir bakış açısı sunabilmek adına literatürdeki çalışmaların derlenmesi amaçlanmış ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sosyotelizm (phubbing) kavramına yönelik çalışmaların yıllara göre dağılımı nedir?
2. Sosyotelizm (phubbing) kavramına yönelik çalışmaların türlerine göre dağılımı nedir?
3. Sosyotelizm (phubbing) kavramına yönelik çalışmaların araştırma desenlerine göre dağılımı nedir?
4. Sosyotelizm (phubbing) kavramına yönelik çalışmaların örneklem dağılımları nedir?
5. Sosyotelizme (phubbing) yönelik çalışmalarda kavrama ilişkin kullanılmış ölçeklerin dağılımları nedir?
6. Sosyotelizm (phubbing) kavramına yönelik çalışmaların bulgularına göre dağılımı nedir?

YÖNTEM

Bu çalışmada Türk literatüründe sosyotelizm kavramına ilişkin yer alan çalışmaların detaylı şekilde incelenmesi amaçlanmış olup nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, üzerinde araştırma yapılan olguya/olgulara ilişkin bilgi içeren yazılı materyallerin analizi olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Dergipark, YÖK Tez, Google Akademik ve TR Dizin veri tabanlarında “sosyotelizm” ve “phubbing” anahtar kelimeleriyle araştırma yapılarak ulaşılan makale ve tezler incelenmiştir. Araştırmaya kitap/ kitap bölümleri ve kongre bildirisi dokümanları dahil edilmemiştir.

Dergipark, YÖK Tez, Google Akademik ve TR Dizin veri tabanlarında “sosyotelizm” ve “phubbing” anahtar kelimeleriyle 2024 yılı haziran ayı dahil edilerek yapılan tarama sonucunda Türkiye alanyazınında yer alan Türkçe ve İngilizce dillerinde toplam 73 çalışmaya ulaşılmıştır. Erişilen makale ve lisansüstü tezler; başlık, yayın yılı, çalışmanın türü, örneklem grubu ve yaş aralığı, kullanılan ölçekler ve ölçek bilgileri ile bulgular başlıkları doğrultusunda incelenmiştir.

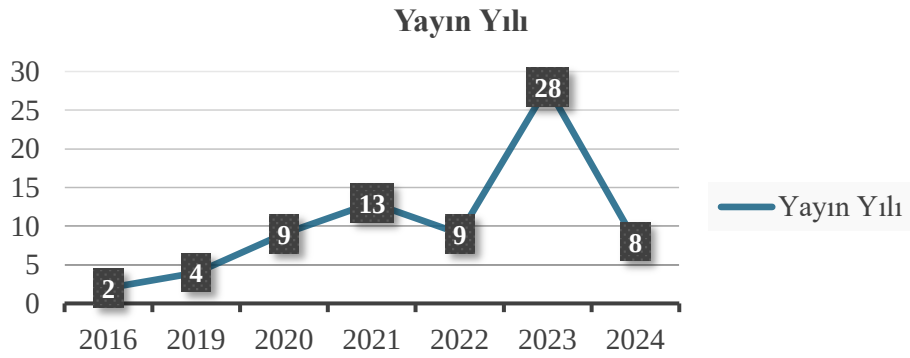
BULGULAR

Çalışmaların Yayın Yıllarına Göre İncelenmesi

Tablo-1’de sosyotelizm ve phubbing kavramlarına ilişkin incelenmiş makale ve lisansüstü tezlerinin yayın yılları yer almakta olup Şekil-1’de ise yayın yıllarına ilişkin çizgi grafiği aktarılmıştır.

Tablo 1. Çalışmaların yayın yıllarına göre frekanslarını gösterir tablo

Yayın Yılı	Yayın Sayısı (f)
2016	2
2019	4
2020	9
2021	13
2022	9
2023	28
2024	8
Toplam	73

Şekil 1. Çalışmaların yayın yıllarına göre frekanslarını gösterir grafik

Tablo 1’de yer alan veriler incelendiğinde Türkiye’de sosyotelizm ve phubbing kavramlarına ilişkin ilk çalışmaların 2016 yılında yayınlandığı görülmektedir. Takip eden 2017 ve 2018 yıllarında kavrama dair herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. 2019 yılında artan çalışma sayısı 2020 ve 2021 yıllarında da artarak devam etmiştir. 2022 yılında bir önceki yıla göre kavrama ilişkin yayın sayısında azalma söz konusudur. 2023 yılında yayınlanmış çalışmalar bir önceki yıla göre neredeyse üç kat artarak sosyotelizm ile ilgili en fazla yayın yapılan yıl olmuştur. 2024 yılında sosyotelizme dair yapılan çalışmalar haziran ayına kadar değerlendirilebildiği için sayıca azdır.

Çalışmaların Türlerine Göre İncelenmesi

Tablo 2’de sosyotelizm kavramına ilişkin yapılmış çalışmaların türleri, frekansları ve yüzdelik oranları bulunmaktadır.

Tablo 2. Çalışmaların türlerine göre frekanslarını ve yüzdelerini gösterir tablo

Çalışmanın Türü	Yayın Sayısı (f)	Yüzde (%)
Yüksek Lisans Tezi	23	31
Doktora Tezi	3	4
Uzmanlık Tezi	2	3
Makale	45	62
Toplam	73	100

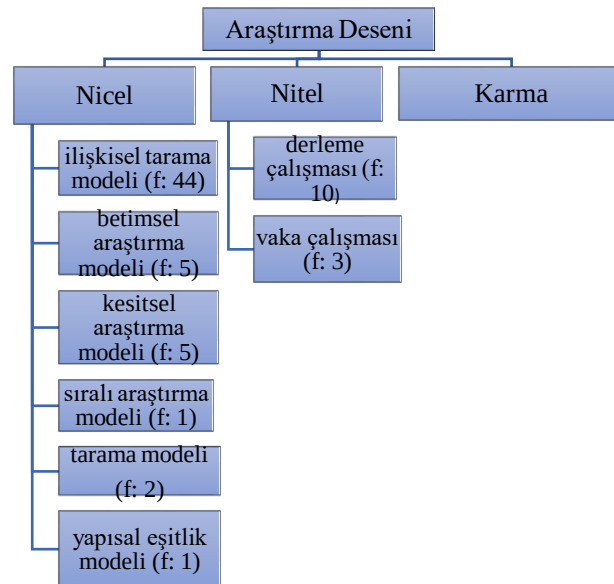
Tablo 2’de yer alan bilgiler doğrultusunda sosyotelizm ile ilgili en fazla çalışmanın %62 oranla makale (f: 45) türünde yapıldığı görülmektedir. Ardından sayıca en fazla olan tür %31 oranla yüksek lisans tezleridir (f: 23). Bunu %4 oranla doktora tezi (f: 3) takip etmekte olup kavrama ilişkin en az %3 oranla çalışma uzmanlık tezi (f: 2) alanında yapılmıştır.

Çalışmaların Araştırma Desenine Göre İncelenmesi

Tablo 3’te alan yazında derlenmiş çalışmaların desenlerine göre frekansı ve yüzdelik oranı bulunmaktadır. Şekil 2’de ise makale ve tezlerin araştırma modelleri yer almaktadır.

Tablo 3. Çalışmaların araştırma desenine göre frekanslarını ve yüzdelerini gösterir tablo

Araştırma Deseni	Yayın Sayısı (f)	Yüzde (%)
Nicel Araştırma	58	79
Nitel Araştırma	13	18
Karma Desen	2	3
Toplam	73	100

Şekil 2. Çalışmalarda kullanılan modelleri gösterir grafik

Tablo 3'e göre sosyotelizme dair derlenen makale ve tezlerin %79'unun (f:58) nicel araştırmalardan oluştuğu görülmektedir. Diğer yandan çalışmaların %18'ini (f:13) nitel araştırmalar %3'ünü ise (f:2) karma araştırmalar oluşturmaktadır. Şekil-2'de yer alan bilgiler doğrultusunda nicel çalışmalar, 44 ilişkisel tarama modeli, beş betimsel araştırma modeli, beş kesitsel araştırma modeli, bir sıralı araştırma modeli, iki tarama modeli ve bir yapısal eşitlik modeli olarak desenlenmiştir. Nitel çalışmaların ise on tanesinin derleme çalışması olduğu görülürken üçü vaka çalışmasıdır.

Çalışmaların Örneklem Dağılımlarına Göre İncelenmesi

Tablo 4'te incelenmiş çalışmaların örneklem gruplarına ilişkin yüzdelik dağılımları yer almaktadır.

Tablo 4. Çalışmaların örneklem dağılımlarına göre frekanslarını ve yüzdelerini gösterir tablo

Örneklem Grubu	Yayın Sayısı (f)	Yüzde (%)
Ergen	5	8
Üniversite Öğrencisi	24	32
Yetişkin	26	35
Yazın Taraması	10	14
Tüm Yaş Grupları	8	11
Toplam	73	100

Tablo 4'ten hareketle phubbing kavramı çerçevesinde ortaya konulmuş makale ve lisansüstü tezlerinin çalışma grupları, ağırlıklı olarak yetişkinlerden (%35) oluşmaktadır. Yetişkin örneklem grubunu %32 oranla üniversite öğrencileri takip etmekte olup ilgili çalışmalarda en az çalışılan grup %8 oranla ergen grubu olmuştur.

Çalışmaların Ölçme Araçları Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Tablo 5'te incelenmiş akademik çalışmalarda phubbinge ilişkin kullanılmış ölçme araçlarının frekans ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 5. Çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının frekanslarını ve yüzdelerini gösterir tablo

Ölçek Adı	Yayın Sayısı (f)	Yüzde (%)
Genel Sosyotelist Olma Ölçeği	17	29
Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği	10	17
Genel Sosyotelizm (Phubbing) Ölçeği	23	40
Yönetici Sosyotelizmi Ölçeği	4	7
Partner Sosyotelizmi Ölçeği	3	5
Ebeveyn Sosyotelizmi Ölçeği	1	2

Tablo 5'te yer alan bilgiler çerçevesinde sosyotelizmi konu alan makale ve lisansüstü tezlerde en yaygın kullanılan ölçme aracı %40 oranla (f: 23) Genel Sosyotelizm (Phubbing) Ölçeği'dir. Ölçek Karadağ ve diğerleri (2015) tarafından geliştirilmiştir. İletişim bozukluğu ve telefon tutkusu alt boyutlarına sahip olan ölçek on maddeden oluşmaktadır (Karadağ vd., 2015). Doküman analizi sonucunda en yaygın kullanılmış ikinci ölçme aracının %29 oranla (f: 17) Genel Sosyotelist Olma Ölçeği olduğu

görülmüştür. Ölçme aracı Chotpitayasunondh ve Douglas (2018) tarafından geliştirilmiş olup Türkçe'ye uyarlama çalışmasını Göksün Orhan (2019) gerçekleştirmiştir. Ölçek nomofobi, kişisel çatışma, kendini yalnızlaştırma ve problem farkındalığı olmak üzere dört alt boyut ve 15 maddeden oluşmaktadır (Göksün Orhan, 2019). Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği'nin derlenen çalışmalarda kullanım oranının %17 (f:10) olduğu görülmektedir. Ölçek Chotpitayasunondh ve Douglas (2018) tarafından geliştirilmiş ve uyarlama çalışmasını Göksün Orhan yürütmüştür. 22 maddeden oluşan ölçek tek boyutludur (Göksün Orhan, 2019). Yönetici Sosyotelizmi Ölçeği dört çalışmada (%7) kullanılmıştır. Roberts ve David (2017)'in geliştirdiği ve dokuz madde, tek boyuttan oluşan ölçeğin uyarlama çalışması Özdemir (2020) tarafından gerçekleştirilmiştir (Özdemir, 2020). Partner Phubbing Ölçeğinin kullanım oranı %5 (f:3)'tir. Çizmeci (2017) tarafından uyarlanan ölçek Roberts ve David (2016) tarafından geliştirilmiş dokuz maddeli bir ölçektir (Çizmeci, 2017). İncelenen akademik çalışmalarda en az kullanılmış ölçme aracı %2 (f:1) oranla Ebeveyn Sosyotelizm Ölçeği olmuştur. Roberts ve David'ın (2016) geliştirdiği dokuz maddeden oluşan ölçek Topal ve diğerleri tarafından (2021) uyarlanmıştır.

Çalışmaların Bulgularına Göre İncelenmesi

Tablo 6'da sosyotelizm (phubbing) kavramına ilişkin makale ve tezlerde temel araştırma sonuçları aktarılmıştır.

Tablo 6. Çalışma sonuçlarını gösterir tablo

Yazar	Genel Bulgular
Kahraman (2023); Yücel (2024); Akgül (2023); Aykaç ve Yıldırım (2021); Yıldırım ve Ünalın (2020); Pirinççi, Karakoç ve Kaya (2024); Bakır ve Dilmaç (2023); Sözen (2023); Güley, Ulutaş Keskinlik ve Emre (2023)	Sosyotelizm ile dijital tükenmişlik, telefon bağımlılığı ve takıntılı mesajlaşma arasında pozitif bir ilişki vardır.
Parmaksız (2022); Özbilir (2023); Sevinç (2023); Karaman (2023)	Partner sosyotelizmi, ilişki kalitesini düşürmekte ve ilişki doyumunu azaltmaktadır. Diğer yandan duygusal yalnızlığa sebep olmakta ve sosyotelizme maruz kalan kişide aidiyet ve benlik saygısını olumsuz yönde etkilemektedir.
Yam ve İlhan (2020); Sayiner ve Akbağ (2023); Çaka (2021)	Sosyotelizm yaygınlığı giderek artmasının yanında aile içi ilişkilerde, iş yaşantısında ve sosyal ilişkilerde kaliteyi olumsuz yönde etkilemekte ve psikolojik sorunlara neden olabilmektedir.
Kızıltan (2023); Güler ve Sevinç (2020); Sevinç (2021)	Akademik erteleme ve sosyotelizm pozitif anlamlı bir ilişkiye sahiptir. Başka bir araştırma bulgusuna göre sosyotelizme daha az maruz kalan öğrencilerin öğrenim süreçleri daha az etkilenmektedir.
Karakuş (2022)	Dikkat eksikliği ve dürtüsellik düzeyi arttıkça sosyotelizm eğilimi artmaktadır.

Yazar	Genel Bulgular
Gökkaya (2022); Aydoğdu ve Koçtürk (2023); Aydoğdu ve Yaşar (2022); Akbağ ve Sayınır (2021); Telli (2024); Temel, Er ve Kandır (2024)	Ebeveyn sosyotelizmi ergenlerde başta olumsuz benlik saygısı yaratmasının yanında birçok psikolojik ve sosyal soruna sebep olmaktadır.
Atalay (2023); Büyükgebiz ve Koca (2019); Allahverdi (2023); Uyar (2022); Uyar ve Ayar (2024)	Problemlili sosyal medya kullanımı ve algılanan sosyal medya bağımlılığı phubbing ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkiye sahiptir.
Özdemir ve Erdem (2021); Altıkulaç (2022)	Yönetici sosyotelizmi yöneticiye duyulan güveni olumsuz etkilerken sosyal dışlanmayı da tetiklemektedir.
Sarı vd. (2023); Aydoğdu ve Çevik (2020)	Sosyotelizme maruz kalma ve sosyotelist olma arasında anlamlı bir ilişki vardır ve çoğunlukla sosyotelizme maruz kalma sosyotelist olma düzeyini arttırmaktadır.
Karslı ve Açık Yavuz (2024); Ergün, Göksu ve Sakız (2019); Karakoç (2023); Parmaksız (2021); Polat ve Karasu (2022); Şafak (2022)	Depresyon, anksiyete, stres, olumsuz benlik, narsisim, yalnızlık ve somatizasyon ile sosyotelizm arasında pozitif anlamlı bir ilişki vardır. Diğer yandan yaşam doyumu, ve sosyotelizm arasında negatif ilişki vardır.
Yam (2022); Yam ve Kumcağız (2023); Altay Barak ve Kabasakal (2023); Morkoç (2023)	Çekingenlik, etkileşim kaygısı, ayrılma dışlanma ve internette gerçek benlik algısının ve algılanan sosyalleşmenin sosyotelizm üzerinde doğrudan bir etkisi vardır.
Tecdelioğlu (2021); Seperçi, Özdemir ve Sever (2021); Mert (2023); Küpeli (2023); Saatçi (2021); Karaş (2019); Özdemir (2021)	Gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) sosyotelizmi yordamaktadır.
Nazir ve Pişkin (2016); Karadağ vd. (2016); Orhan (2023); Parmaksız (2020)	Sosyal etkileşim ve iletişim esnasında sosyotelist davranışlar iletişimin kalitesini ve samimiyetini olumsuz yönde etkilemektedir.
Ballı (2020); Alver (2023)	İletişim becerileri ve sosyotelizm arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
Büyükşakar ve Çekil (2024)	Korkulu, güvensiz ve reddedici bağlanma stilleri ile phubbing arasında pozitif bir ilişki söz konusudur.
Şahin vd. (2024); Parmaksız (2021)	Kişilik tipi olarak yumuşak başlılık ve günlük telefon kullanım süresi ile sosyotelist olma düzeyi arasında pozitif ilişki vardır.
Çetinkaya Büyükbodur ve Uğurlu (2021)	Phubbing düzeyi arttıkça aile içi rol performansı azalmaktadır.
Toker ve Tuncay (2020)	Çalışan bireylerin çalışmayan emekli bireylere göre ve yalnız yaşayanların evli bireylere göre sosyotelist olma eğilimi daha yüksektir.

Yazar	Genel Bulgular
Dündar (2023)	Siberkondri ve phubbing arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
Erdem (2023)	Mesleki deneyimi 0-3 yıl arası olan öğretmenlerin, mesleki deneyimi daha fazla olan öğretmenlere göre sosyotelizm eğilimi daha düşüktür.
İlhan (2020)	Telebaskı (iş yaşamında sürekli e-posta kontrol etme dürtüsü) ile sosyal ortamdan uzak kalma korkusu ile sosyotelizm arasında pozitif anlamlı bir ilişki vardır.
Erdem (2023)	Öz kontrol ve sosyotelizm arasında negatif anlamlı bir ilişki vardır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada sosyotelizm ve phubbing anahtar kavramları ile yapılan taramalar sonucunda 45 makale ve 28 lisansüstü tezi incelenmiştir. Kavrama ilişkin ilk yayın 2016 yılında yapılmış olup en fazla akademik çalışma 2023 yılında yapılmıştır. Çalışmaların büyük bir çoğunluğunu nicel araştırmalar oluşturmaktadır ve ağırlıklı olarak ilişkisel tarama modelinin tercih edildiği bulgular arasındadır. Diğer yandan sosyotelizm kavramına dair erişilmiş 73 çalışma içinde yalnızca 15 tanesinin nitel ve karma araştırma modeliyle desenlendiği görülmektedir. İncelenen çalışmaların örneklem grupları çoğunlukla yetişkinler ve üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Ergenler ve diğer yaş grupları nispeten daha az bir orana sahiptir. Taranan akademik çalışmalarda sosyotelizmi ölçmek adına en sık kullanılmış ölçme aracının ise Genel Sosyotelizm (Phubbing) Ölçeği olduğu görülmektedir.

Son yıllarda teknolojinin hızlı gelişimi, akıllı telefonları hayatımızın merkezine yerleştirmiştir. Öyle ki günlük hayatta neredeyse bulunduğumuz her bağlamda bireylerin büyük bir çoğunluğunun, akıllı telefonlarının ellerinde ya da görüp ulaşabilecekleri yakın bir mesafede olduğunu gözlemleyebiliriz. Son zamanlarda, artan akıllı telefon bağımlılığı ve telefonu öncelikleme sonucunda bireylerin biri ya da birileriyle iletişim esnasında dahi telefona angaje olmalarına sebep olmaktadır (Toker ve Tuncay, 2020). Bu noktada internet, telefon, sosyal medya, uygulama ya da oyun bağımlılığı gibi bağımlılıkların ortak kümesi olan sosyotelizm, bireyin karşısındakinden ziyade akıllı telefonuyla iletişim ve etkileşim halinde olmasıdır (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2018). Hızla gelişen teknolojinin bir çıktısı sayılabilecek sosyotelizme (phubbing) ilişkin Türkiye’de yapılmış çalışmaların hangi düzeyde ve ne oranda incelendiğini ortaya koyabilmek ve gelecek çalışmalara ışık tutabilmek adına ilgili akademik çalışmalar derlenmiştir.

Sosyotelizmi konu alan çalışmaların çoğunun nicel araştırma deseni ile yürütülmesinin sebebi, ulusal literatürde kavrama dair geliştirilmiş ve uyarlanmış ölçek yelpazesinin geniş oluşuna bağlanabilir. Diğer yandan geniş çalışma grupları ve farklı demografik değişkenler çerçevesinde kavramı değerlendirebilme imkânı sağlaması da

nicel araştırmaların tercih edilirliliğini arttırmış olabilir. Sosyotelizm üzerine yapılmış çalışmaların tarihi 2016 yılına dayanmasına karşın en yoğun yayının 2023 yılında yapıldığı görülmektedir. Bu durum Covid-19 pandemisinde bireylerin yoğun şekilde teknolojiyle vakit geçirmelerinin bir çıktısı olarak sosyotelizmin daha görünür bir hale gelmesine bağlanabilir. Bununla beraber sosyotelizmin psikoloji, eğitim, sağlık vb. farklı disiplinlerde çalışılmasının da yıllara göre yayın sayısını etkilediği düşünülmektedir.

Akademik çalışmaların örneklem grupları ekseriyetle üniversite öğrencileri ve yetişkinlerden oluşmaktadır. Üniversite öğrencileri ile yetişkinlerin akıllı telefon kullanım oranları yüksek olduğu için sosyotelizm davranışının bu gruplar üzerinde çalışılması olağandır. Ayrıca üniversite öğrencileri ve yetişkinlerin, phubbing davranışına ilişkin evreni temsil edebilme gücünün yüksek olması da örneklem grubunun seçimini etkilemiş olabilir.

Alan yazında incelenen çalışmaların bulguları, sosyotelizmin başta depresyon olmak üzere yalnızlık, olumsuz benlik, stres, anksiyete, yaşam doyumunda azalma ve narsizm gibi bozukluklara sebep olduğu yönündedir. Buradan hareketle sosyotelizmin gerçek bağlantıları ve yüz yüze etkileşimleri sınırlandırdığı diğer yandan bireylerin yaşamda tatmin edici sosyal ilişkiler kurmasına mani olduğu söylenebilir (Yam ve İlhan, 2020; Sayiner ve Akbağ, 2023; Çaka, 2021). Bununla beraber sosyal medyada idealize edilmiş birey ve yaşantılar kişinin kendisini başkalarıyla kıyaslamasına ve yetersiz hissetmesine sebep olabilir. Ayrıca bireylerin etkili ve yüz yüze iletişim yerine dijital cihazlara yöneliminin izolasyon ve yalnızlaşma ile sonuçlanabileceği düşünülmektedir.

Ebeveyn sosyotelizminin olumsuz psikolojik sonuçlarını aktaran çalışmalardan hareketle ergenler, sosyotelist eğilimdeki ebeveynlerini rol model olarak bu davranışı normalleştirebilir. Ardından kendi yaşantılarında sosyal ilişkilerini bu davranış çerçevesinde şekillendiren ergenlerin zamanla olası psikolojik problemlere karşı direnci azalabilir. Diğer yandan ebeveynlerin sosyotelist davranışlarının yüz yüze iletişimi ve sosyal etkileşimi engellemesi nedeniyle ebeveyn-ergen güven bağı olumsuz etkilenebilir. Yönetici sosyotelizminin olumsuz çıktılarına yönelik alanyazın bulguları doğrultusunda çalışanın etkili iletişim, takdir, ilgi ve destek eksikliği sebebiyle yöneticisine olan güveninin sarsıldığı ve bu durumda kuruma ilişkin aidiyet duygusunun olumsuz etkilendiği düşünülmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında sosyotelizm (phubbing) konulu makale ve tezlerin çoğunlukla ilişkisel tarama modeliyle yürütülmüş olması, çalışmanın genellenebilirlik ve geçerliliğini olumlu yönde etkilese de kavramın derinlemesine araştırılması adına nitel çalışmalara ve görüşmelere ağırlık verilmesi önerilmektedir. Ayrıca yaygınlığı ve etkisi giderek artan sosyotelizme ilişkin farkındalığın artırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Ebeveynlere yönelik eğitim programları düzenlenmeli, bu programlar sosyotelizmin ergenlerdeki olumsuz benlik saygısı ve psikolojik sorunlara yol açabileceği konusunda bilgilendirmeler içermelidir. Ebeveynlerin telefon kullanımlarını sınırlandırmaları ve çocuklarına kaliteli zaman ayırmalarının da sosyotelizmin olumsuz

etkilerini azaltacağı düşünülmektedir. Diğer yandan şirketler ve kurumlarda yöneticilere yönelik sosyotelizmi tanıtan ve olası etkilerini anlatan bir eğitim programı düzenlenebilir. Bu sayede çalışan performansı ve aidiyet duygusunun olumlu yönde gelişeceği düşünülmektedir. Partner sosyotelizminin olumsuz etkilerine ilişkin aile ve çift danışmanları ile ortak çalışmalar yürütülerek çeşitli atölye çalışmalarının yapılması kavrama ilişkin farkındalığı arttırabilir.

Sosyotelizmin sebeplerinden biri olan duygusal yalnızlık riskini azaltmak için bireylerin sosyal becerilerini geliştiren ve yüz yüze etkileşimi teşvik eden etkinlikler düzenlenebilir. Grup terapileri ve destek grupları, aidiyet duygusunu artırmak için etkili olabilir. Sosyotelizmin tetikleyicilerinden biri olan gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) ile mücadele için bireylere, anı yaşamalarını ve dijital dünyada sürekli güncellemelerden uzak kalmalarının önemini anlatan rehberlik programlarının düzenlenmesinin phubbingin olumsuz etkilerini azaltacağı düşünülmektedir. Bunun yanında korkulu ve güvensiz bağlanma stillerine yönelik terapötik müdahaleler ve eğitim programları geliştirilmelidir. Bu çalışmalar, bireylerin daha güvenli ve sağlıklı bağlanma stilleri geliştirmelerine yardımcı olabilir. Diğer yandan danışma/terapi sürecinde telefon, oyun, sosyal medya bağımlılığı vb. şikayetle gelen çift ya da bireylerle phubbing kavramı çalışılabilir. Özellikle çocuk ve ergenin gelişim sürecinde biyopsikososyal anlamda önemli etkiye sahip olan ebeveynlerin sosyotelizm kavramını anlamaları ve sosyotelist eğilimlerinin etkileri üzerine farkındalık kazanmalarının önemli olduğu düşünülmektedir. Davranışsal bağımlılıklardan olan sosyotelizme ilişkin yükseköğretimin ilgili bölümlerinde ders içeriği planlanmasının da sosyotelizm farkındalığını arttıracığı ve önleyici bir etki sağlayabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbağ, M., & Sayiner, B. (2021). Dijital teknolojinin yansımaları: Ebeveyn teknoferansı ve sosyotelizmi. *Humanistic Perspective*, 3(3), 753-778.
- Akgül, C. S. (2023). İnternet ve akıllı telefon bağımlılığından sosyotelizme: Sosyal hizmet perspektifinden derinlemesine bir inceleme. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 11(31), 69-97.
- Allahverdi, F. Z. (2023). Relationship between self-esteem, area of study, phubbing, and perceived social media addiction among university students. *OPUS- Journal of Research*, 20(53), 340-353.
- Altay Barak, E., & Kabasakal, N. (2023). Yetişkinlerde phubbingin algılanan sosyalleşme ve mutluluk ile ilişkisinin incelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 10(2), 1-17.
- Altıkulaç, D. G. (2022). Yönetici sosyotelizminin yöneticiye duyulan güven ve işgören sesliliğindeki rolü. *Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Alver, B. (2023). Hemşirelik öğrencilerinde sosyotelizm ve iletişim becerileri arasındaki ilişki. *ordu üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Aslan, A., & Küçükvardar, M. (2020). Dijital hastalıkların tespitinde etik bir model önerisi. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 10(39), 9-22.
- Atalay, H. (2023). Üniversite öğrencilerinin sosyotelizm davranışı, sosyal medya bağımlılığı ile ilişki doyumu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Lokman Hekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Aydoğdu, F., & Çevik, Ö. (2020). Okul psikolojik danışmanlarının sosyotelist davranışlarının, sosyotelizme maruz kalma ve yalnızlık düzeyleri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Uluslararası Akademik Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 219-230.
- Aydoğdu, F., & Koçtürk, N. (2023). Ebeveyn Sosyotelizminin ergenlerdeki olumsuz yansımaları: Sistemik bir derleme. *Türk J Child Adolesc Ment Health*, 30(1), 11-18.
- Aydoğdu, F., & Yaşar, S. (2022). Ergen sosyotelist davranışlarının (phubbing) yordayıcıları olarak ebeveyn sosyotelizmine maruz kalma ve empati. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 56, 401-425.
- Aykaç, S., & Yıldırım, Ş. (2021). Gelişen dünyada nomofobi ve sosyotelist olma-sosyotelizme maruz kalmanın etkileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 243-256.
- Bai, Q., Lei, L., Hsueh, F.-H., Yu, X., Hu, H., Wang, X., & Wang, P. (2020). Parent-adolescent congruence in phubbing and adolescents' depressive symptoms: A moderated polynomial regression with response surface analyses. *Journal of Affective Disorders*, 275, 127-135.
- Bakır, V., & Dilmaç, B. (2023). Üniversite öğrencileri arasında phubbing ve ruh sağlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi: Karma bir çalışma. *Research on Education and Psychology* 7(3), 602-621.
- Ballı, Ş. N. (2020). Üniversite öğrencilerinde sosyotelizmin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Bitar, Z., Hallit, S., Khansa, W., & Obeid, S. (2021). Phubbing and temperaments among young Lebanese adults: The mediating effect of self-esteem and emotional intelligence. *BMC Psychology*, 9(1), 1-9.

- Büyükgebiz Koca, E. (2019). Akıllı telefon bağımlılığı ve sosyotelizm üzerine bir yazın taraması. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 399-411.
- Büyükşakar, S., & Çelik, E. (2024). Attachment styles and loneliness as predictors of phubbing amongst university students. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(1), 18-32.
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. (2018). Measuring phone snubbing behavior: Development and validation of the Generic Scale of Phubbing (GSP) and the Generic Scale of Being Phubbed (GSBP). *Computers in Human Behavior*, 88, 5-17.
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2018). The effects of "phubbing" on social interaction. *Journal of Applied Social Psychology*, 48(6), 304-316.
- Çaka, C. (2021). Çağın teknolojik bağımlılığı sosyotelizm (kavramsal bir bakış). *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3), 464-476.
- Çetinkaya Büyükbodur, A., & Uğurlu, Z. (2021). Sosyotelist davranış eğilimleri ile aile rol performansı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 32(4), 1325-1350.
- Çizmeçi, E. (2016). Disconnected, though satisfied: Phubbing behavior and relationship satisfaction. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 7(2), 364-375.
- Dündar, M. (2023). Bir üniversitenin merkez kampüsünde çalışan idari personelin yaşam doyumu ile phubbing düzeyi ve siberkondri düzeyi arasındaki ilişki. *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi*.
- Erdem, M. (2023). Anadolu liseleri ve meslek liselerinde okul müdürlerinin phubbing-sosyotelizm davranışının öğretmenlerin iş motivasyonlarına etkisi: Eskişehir Tepebaşı örneği. *Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Ergün, N., Göksu, İ., & Sakız, H. (2019). Effects of phubbing:relationships with psychodemographic variables. *Psychological Reports*, 0(0), 1-36.
- Gökkaya, H. (2022). Ebeveynlerin sosyotelizm düzeyinin adölesanların özgüvenine etkisinin değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Güler, Ç., & Sevinç, S. (2022). Tele-Hiçleme (Phubbing) davranışına maruz kalmanın öğrenme öğretme süreçlerine etkilerine ilişkin algılar. *Ege Eğitim Teknolojileri Dergisi*, 6(1), 77-89.
- Güley, B., Ulutaş Keskinkılıç, A., & Emre, O. (2023). Üniversite öğrencilerinde takıntılı mesajlaşma ve sosyotelizm ilişkisinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(4), 1233-1242.
- İlhan, C. (2020). Sosyotelizme neden olan faktörlerin yapısal eşitlik modeli kullanılarak incelenmesi. *İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Kadylak, T., Makki, T., Francis, J., Cotten, S., Rikard, R., & Sah, Y. J. (2018). Disrupted copresence: Older adults' views on mobile phone use during face-to-face interactions. *Mobile Media & Communication*, 6(3), 1-19.
- Kahraman, N. (2023). Sosyotelizm ile dijital tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: anadolu üniversitesi örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi*.

- Karadağ, E., Tosuntaş, Ş. B., Erzen, E., & Duru, P. (2015). Determinants of phubbing, which is the sum of many virtual addictions: A structural equation model. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(2), 60-74.
- Karadağ, E., Tosuntaş, Ş. B., Erzen, E., Duru, P., Bostan, N., Şahin, B. M., . . . Babadağ, B. (2016). Sanal dünyanın kronolojik bağımlılığı sosyotelizm (phubbing). *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3(2), 223-269.
- Karakoç, T. (2023). Narsizm ve sosyotelizm arasındaki ilişkide gelişmeleri kaçırma korkusu ve sosyal medya bağımlılığının aracı rolünün incelenmesi. *Beykoz Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Karakuş, M. (2022). Erişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanılı bireylerde akıllı telefon bağımlılığı ve sosyotelizm. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Karaman, H. B. (2023). İlişkilerde temel psikolojik ihtiyaçlar ve ilişki doyumunda sosyal medya bağımlılığı ve sosyotelizmin aracı rolü. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi*.
- Karaş, B. (2019). Boş zaman aktivitesi olarak sosyal medya kullanımını tercih eden bireylerin gelişmeleri kaçırma korkusu, sosyotelizm, kişilik ve sosyal bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Karslı, F., & Açık Yavuz, B. (2024). Sosyotelizmin depresyon, anksiyete, benlik saygısı ve diğer ruhsal değişkenler ile ilişkisi. *Bağımlılık Dergisi*, 25(2), 122-132.
- Kızıltan, E. (2023). Sosyotelizm (Phubbing), öz kontrol ve akademik erteleme arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Krasnova, H., Abramova, O., Notter, I., & Baumann, A. (2016). Why phubbing is toxic for your relationship: Understanding the role of smartphone jealousy among "Generation Y" Users. *Twenty-Fourth European Conference on Information Systems (ECIS)*, s. 1-20.
- Küpeli, T. (2023). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık, gelişmeleri kaçırma korkusu ve akıllı telefon bağımlılığının sosyotelizm davranışı ile ilişkisi. *Beykoz Üniversitesi Lisansüstü Programları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Latifa, R., Mumtaz, E. F., & Subchi, I. (2019). Psychological explanation of phubbing behavior: Smartphone addiction, empathy and self control. *In 2019 The 7th International Conference on Cyber and IT Service Management (CITSM 2019)*, 7, 1-5.
- McDaniel, B. T. (2019). Parent distraction with phones, reasons for use, and impacts on parenting and child outcomes: A review of the emerging research. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 1(1), 72-80.
- McDaniel, B., & Coyne, S. (2016). "Technoference": The interference of technology in couple relationships and implications for women's personal and relational well-being. *Psychology of Popular Media Culture*, 5(1), 85-98.
- Mert, M. (2023). Gelişmeleri kaçırma korkusunun sosyotelizm davranışına olan etkisinde problemlili sosyal medya kullanımının aracı rolü: İsveç örneği. *Akademik Hassasiyetler Dergisi*, 10(21), 143-167.

- Morkoç, U. T. (2023). Erken dönem uyumsuz şemalar ile fomo, nomofobi ve phubbing arasındaki ilişkide iyi oluşun aracı rolü. *Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Nazir, T. (2017). Attitude and emotional response among university students of Ankara towards Phubbing. *International Journal of Multidisciplinary Educational Research*, 6(11), 143-152.
- Nazir, T., & Pişkin, M. (2016). Phubbing: A technological invasion which connected the world. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(4), 39-46.
- Orhan Göksün, D. (2019). Sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma ölçeklerinin türkçeye uyarlanması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 657-671.
- Orhan, A. T. (2023). Teorik yaklaşımlar çerçevesinde phubbing. *Business, Economics and Management Research*, 6(2), 218-232.
- Özbilir, A. (2023). Romantik ilişkilerde sosyotelizm, ilişki niteliği ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Özdemir, S. (2020). Yönetici sosyotelizmi (phubbing): Bir ölçek uyarlama çalışması. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(19), 134-145.
- Özdemir, S., & Erdem, R. (2021). Yönetici nezaketsizliği sosyal dışlanmayı nasıl etkiler: Yönetici sosyotelizmi ve yöneticiye güvenin rolü. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 6(14), 103-116.
- Özdemir, S., (2021). Sosyal ilişkilerde gelişmeleri kaçırma korkusu sosyal dışlanmayı etkiler mi? Sosyotelizmin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 64-77.
- Parmaksız, İ. (2020). İletişimde ve ilişkilerde phubbing. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(2), 359-372.
- Parmaksız, İ. (2021). Predictive effect of phubbing and life. *Bağımlılık Dergisi*, 22(3), 236-247.
- Parmaksız, İ. (2021). The mediating role of social anxiety in the relationship between phubbing and mindfulness. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 22(2), 1387-1420.
- Parmaksız, İ. (2022). Romantik ilişkilerde modern engel: partner sosyotelizmi (phubbing) üzerine bir derleme. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 6(11), 59-76.
- Pathak, S. (2013). McCann Melbourne made up a word to sell a print dictionary. Haziran 2024 tarihinde <https://adage.com/article/news/mccann-melbournemade-a-word-sell-a-dictionary/244595> sayfasından erişildi.
- Pirinççi, E., Karaçorlu, F., & Kaya, M. O. (2024). Akıllı telefon bağımlılığı ile gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) arasındaki ilişki: Üniversite öğrencilerinde phubbingin aracılık rolü. *Archives of Current Medical Research*, 5(1), 12-20.
- Polat, F., & Karasu, F. (2022). Covid 19 pandemisi sürecinde yetişkinlerde phubbing ile yaşam doyumu. *Bağımlılık Dergisi*, 23(2), 191-198.
- Roberts, J. A., & David, M. E. (2020). Boss phubbing, trust, job satisfaction and employee. *Personality and Individual Differences*, 2-8.
- Roberts, J., & David, M. (2016). My life has become a major distraction from my cell phone: Partner phubbing and relationship satisfaction among romantic partners. *Computers in Human Behavior*, 54, 134-141.

- Roberts, J., & David, M. (2017). My life has become a major distraction from my cell phone: Partner phubbing and relationship satisfaction among romantic partners. *Computers in Human Behavior*, 54, 134-141.
- Roberts, J., & David, M. (2017). Put down your phone and listen to me: How boss phubbing undermines the psychological conditions necessary for employee engagement. *Computers in Human Behavior*, 75, 206-217.
- Saatçı, F. (2021). Üniversite öğrencilerinin nevrotik eğilimleriyle sosyotelizm düzeyleri arasındaki ilişkide gelişmeleri kaçırma korkusunun ve nomofobinin aracılık rolü. *Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Sayiner, B., & Akbağ, M. (2023). Sosyotelizm: Farklı bağlamlarda bir değerlendirme. *Akademik Hassasiyetler Dergisi*, 10(10), 80-115.
- Seperçi, P., Özdemir, S., & Sever, M. (2021). Canım sıkılıyor! Can sıkıntısı, sosyotelizm ve gelişmeleri kaçırma korkusu. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü e-Dergisi*, 5(1), 26-36.
- Sevinç, S. (2021). Tele-Hiçleme davranışının öğrenme süreçlerine etkilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Sevinç, S. (2023). Partner phubbing ve ilişki memnuniyeti arasındaki ilişkide bağlanma davranışının aracılık etkisi. *Özyeğin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Shahbaz, K., Rasul, F., Khan, A., Saba, A., Saeed, M., Nida, A., & Gulzar, A. (2020). Phubbing positively predicts psychological distress and poor quality of life in community adults. *International Journal of Management*, 11(11), 2229-2240.
- Sönmez, E., Kırbaş, Z. Ö., Güneş, H., Akeren, Z., & Semerci, V. (2023). Üniversite öğrencilerinin sosyotelizme maruz kalma ve sosyotelist olma durumlarının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 16(2), 209-218.
- Sözen, M. (2023). Hemşirelik öğrencilerinde sosyotelizm ve kişilerarası duyarlılık arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Şafak, A. (2022). Hemşirelerde sanal sosyal destek algısı ve sürekli kaygı durumunun sosyotelizm ile ilişkisi. *Koç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Şahin, S., Demirhan, İ., Arıöz Düzgün, A., & Ünsal, A. (2024). Üniversite öğrencileri arasında sosyotelizm ve kişilik tipleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(1), 115-128.
- Tecdelioğlu, E. G. (2021). Yakın ilişkilerde gelişmeleri kaçırma korkusu ve duygusal yalnızlık arasındaki ilişkiyi açıklamada partner sosyotelizmin aracı rolü. *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Telli, İ. (2024). Sosyotelizm ve duygusal yeme arasındaki ilişki: Temel Psikolojik ihtiyaçların engellenmesi ve duygu düzenleme güçlüğü'nün aracı rolü. *Bakırçay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Temel, M., Er, H., & Kandır, A. (2024). Ebeveynlerin sosyotelizm düzeylerinin ve çocuklarının phubbing (sosyotelizm) davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Teacher Education and Lifelong Learning*, 6(1), 145-160.

- Toker, B., & Tuncay, N. (2020). Statistical analysis of turkish speaking students' phubbing behaviors. *Journal of Computer and Education Research*, 8(16), 526-544.
- Topal, K., Güngör, R., Çoban, H., Şahintürk, S., Kırmızıyaka, E., & Şendil, T. G. (2021). Üniversite öğrencilerinde partner sosyotelizmi, bağlanma ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Ulak Bilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 58, 462-475.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). *Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu*. Hanehalkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması: <https://www.tuik.gov.tr/> adresinden alındı
- Uyar, P. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumlarına etkisi . *Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Wang, X., Gao, L., Yang, J., Zhao, F., & Wang, P. (2020). Parental phubbing and adolescents' depressive symptoms: Self esteem and perceived social support as moderators. *Journal of Youth and Adolescence*, 49(2), 427-437.
- Wang, X., Xie, X., Wang, Y., Wang, P., & Lei, L. (2017). Partner phubbing and depression among married Chinese adults: The roles of relationship satisfaction and relationship length. *Personality and Individual Differences*, 100(110), 12-17.
- Yam, F. C. (2022). Genç yetişkinlerin phubbing davranışları üzerinde etkili olan psikolojik faktörlerin farklı yapısal eşitlik modelleriyle incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi*.
- Yam, F. C., & İlhan, T. (2020). Modern çağın bütünsel teknolojik bağımlılığı: Phubbing. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(1), 1-15.
- Yam, F. C., & Kumcağız, H. (2023). Genç yetişkinlerin phubbing davranışını etkileyen psikolojik faktörlerin farklı yapısal eşitlik modelleriyle incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(3), 1087-1105.
- Yasin, R. M., Bashir, S., Abeele, M. V., & Bartels, J. (2020). Supervisor phubbing phenomenon in organizations: Determinants and impacts. *International Journal of Business Communication*, 60(1), 150-172.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, O., & Ünalın, D. (2020). Dijital yerlilerin sosyotelizm (phubbing) eğilimlerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(8), 276-297.
- Yücel, M. (2024). Adölesanlarda akıllı telefon bağımlılığı ve phubbing davranışları: Aleksitiminin aracı, akran zorbalığı ve sosyal yetkinliğin düzenleyici rolünün değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.